

Mike Boddé

Tril

Een audiografie

Uitgeverij Brandt
Amsterdam 2017

Inhoud

Voorwoord 9

1. Geluiden

- Een ver feest 15
- Het geluid van Manhattan 19
- Zomer in Zeeland 23
- Het koeren 27
- Vuur 30
- Okleddo 35
- Zen 39
- Sjaak 45
- Tafeltennis 49
- Het bierdopjesgordijn 53
- Voetbal met een Champion 57
- Lachmeeuwen 61
- Griezelen op Corsica 66
- Droevig gepruttel 70
- Het spoelen van een cassette 73
- Muis 77
- Broebelend ijs 81
- Toilet 85
- Vakantiebaantje 86

Copyright © 2017 Mike Boddé

Omslagontwerp: Studio Marlies Visser

Omslagbeeld en auteursfoto: Daan Brand

Typografie: Zeno

NUR 320

ISBN 978 94 92037 60 2

2. Muziek

Piano spelen in het donker 91
Rie Kool 95
Adagietto 98
Eerste plaatjes 102
Bach en de eenheid 106
Stella 109
Sweeney Todd 113
Rach 1 117
De sax van George Coleman 120
Rufus 123
Mysterious traveller 126
Joey Angelface 133
Ode aan de cello 136
Meta-metataal 138
Rach 2 142
Rhodes 146
Ron Carter 151
SQ1 153
Vaders repertoire 158
Ode aan Schumann 164
Rach 3 166
Lana 169

3. Lawaai

Terbregseweg 173
Time Bandits 176
Dormitory 180
Skiën en tongen 185
Harry Potter 189
Botsing 192
De hel 196

Geluidsoverlast 200

Servies 204

4. Stemmen

Ma Parr 211
Celia 215
Accenten 217
Droppies dromen 221
De klank van zwart 225
Little Fatty Fatty 228
Mijn vaders stem 232
Sprak is muziek 236
Terry Belle 239

5. Stilte

Lied van de stilte 244
Vaarwel aan de krekels 246
Fiona, Tara en Henk 251
Stilte in Oranjezon 258
Bijna niet horen 261
Stilte in huis 264
Dove poes 268
London Bridge 271

Voorwoord

Veel mensen zijn visueel ingesteld. Ze kijken met hun ogen, ze luisteren met hun ogen, ze voelen met hun ogen, ze doen alles met hun ogen en geluiden komen op de tweede plek. De ogen vragen bij hen altijd om voorrang, en de geluiden zijn zo vriendelijk om ze die te geven. Geluiden denken meestal waarschijnlijk: we krijgen jullie nog wel.

Maar in mijn leven gaat het anders. Geluiden staan bij mij op een welverdiende eerste plaats. Geluiden winnen het goud en gaan met de gladiolen aan de zwier. Als ik een mooi geluid hoor, zie ik pas daarna wat er gebeurt. Het is bij mij eerst horen, dan pas zien. Daarom snap ik Engelse detectiveseries ook niet. Ik raak zo afgeleid door de mooie muziek en het sensuele Britse accent, dat ik de verhaallijn niet meer kan volgen. Mijn vrouw, die zintuiglijk veel beter uitgebalanceerd is dan ik, ziet al bij het begin van de aflevering wie de dader moet zijn. Zij moet mij naderhand altijd uitleggen hoe het zat.

‘Nee, die vrouw heeft de identiteit van haar overleden tweelingzus aangenomen, en heeft toen een geslachtsverandering ondergaan, en vervolgens de moord laten plegen door iemand die veel op haar leek, snap je?’

‘Huh?’

Ik ben totaal gefixeerd op geluid. En ik ben dan ook altijd teleurgesteld wanneer de aftiteling van een film niet vertoond wordt, want in de aftiteling komen alle mooie deuntjes nog eens voorbij, zonder al die onnodige visuele ballast. De aftiteling is voor mij het belangrijkste onderdeel van een audiovisuele productie. Geluid is dan ook altijd de bron waar ik mijn inspiratie uit haal.

Voor de meeste schrijvers is een ongelukkige jeugd hun goudmijn. Ze kunnen hele series romans uitspuwen, puttend uit een rijk verleden van misbruik en vernedering. Ze diepen hun trauma's op en kneden hun rancune tot een rijkgeschakeerd geheel van bittere fictie.

In mijn leven gaat het anders. Ik heb een heel fijne jeugd gehad. Mijn vader was de contrabas, die het geheel droeg en voortstuwde. Een zakenman die goed voor ons zorgde, ons af en toe vermanend terugbracht op het rechte pad, en die elke zaterdag langs de lijn stond bij mijn voetbalwedstrijden. Een man die dol was op Franse, Engelse en Duitse literatuur en die me begiftigde met muzikaliteit en liefde voor georganiseerd geluid. Mijn lieve en sterke moeder was een harp, teder en zacht maar toch heel sterk. Ze leerde me dat het goed is mensen te helpen wanneer je dat ook maar enigszins kunt. En ze inspireerde me met haar passie: de amateurarcheologie. Ook bracht ze me de liefde voor vogels en voor geschiedenis bij, en ze deed me met haar hoge verwachtingen boven mezelf uitstijgen.

Dan heb ik twee broers en een pleegbroer, en een geweldige zus. Ik was de Benjamin, de piccolo, die altijd probeerde om mee te doen met de ‘grote mensen’.

Ik werd verwend met eindeloos veel aandacht, en mooie popmuziek van The Beatles tot Queen. Mijn oudste broer was de bastuba. Grote gebaren maakte hij, en vaak was hij in zijn eentje. Van hem leerde ik dat interesse de motor van het leven is. Van mijn op een na oudste broer leerde ik dat samen dingen ondernemen veel voldoening schenkt, en dat het goed is gezelschap op te zoeken. Hij was vanzelfsprekend een viool, want hij hield van het collectief. Van de vriendelijke klarinet, mijn zus, leerde ik dat de humor op straat ligt, en dat trouw en loyaliteit van groot belang kunnen zijn. En van mijn pleegbroer, de hobo, leerde ik dat je ver kunt komen, ondanks de tegenslag die je onderweg ontmoet. Hij heeft hard moeten werken om zijn leven gestalte te geven.

Mijn jeugd was niet traumatisch of beklemmend. Het grote drama dat mijn familie overschaduwde, voltrok zich pas nadat alle kinderen het huis hadden verlaten. Mijn oudste broer stierf op vijfenveertigjarige leeftijd. Het sloeg een krater in ons leven die ons tot op de dag van vandaag gapend aanstaart. Wel sloten zich de rijen, en zijn wij als familie erg naar elkaar toegegroeid. En godzijdank wordt zijn naam, Harry, vaak genoemd. We kunnen ons verdriet bij elkaar kwijt, en als familie zijn we er sterker door geworden. Maar een gapend gat blijft het. Ik mis hem elke dag, en denk bij iedere belangrijke gebeurtenis onmiddellijk met weemoed aan hem. Ik hoef dan ook nooit naar zijn graf toe om hem te herdenken; ik heb weleens bij die steen gestaan, ik vind er niets, want ik hoor er geen geluid. Het gaat bij mij anders, want ik hoef alleen maar ‘Take five’ van Dave Brubeck te draaien en dan ben ik bij hem. Dan voel ik zijn aanwezigheid. Dan zie ik zijn hoekige motoriek en zijn

brede lach voor me. Maar altijd in die volgorde: eerst geluid, dan beeld, eerst horen, dan pas zien.

In mijn persoonlijke leven is geluid het leitmotiv. Toen ik tot mijn grote schrik bemerkte dat mijn gehoor flink achteruitgaat, besloot ik alle geluiden die mij zo dierbaar zijn – de mooie en de lelijke – vast te leggen. Al die geluiden bleken vast te zitten aan een voorval of een belevenis. Soms kleine lotgevallen, soms grotere avonturen. Deze verhalen kunnen dan ook gezien worden als een soort autobiografie in geluid. De lezer mag kriskras grasduinen door mijn auditieve leven, en rondstruinen in het geluidsarchiefje van mijn hoofd.

Één ding is mij bij het schrijven duidelijk geworden: indringende herinneringen kunnen soms gaan over kleine, schijnbaar onbelangrijke wederwaardigheden. Zo heb ik bijvoorbeeld een ‘grote’ en intens warme herinnering aan een uitspraak van schrijver Herman Pieter de Boer. Hij belde me op.

‘Dag Mike, met Herman, hoe gaat het?’

‘Nou, eigenlijk niet zo best.’

En toen sprak Herman de gedenkwaardige woorden: ‘Spreek vrijuit.’

Zijn warme, lieve stemgeluid, en de ietwat formele korte zin ‘spreek vrijuit’ maakten op mij grote indruk. Met die ene zin zei hij eigenlijk:

‘Ik ben bereid om naar je hele verhaal te luisteren. Ik maak tijd voor je vrij.’

Ik voelde mij gehoord, en het emotioneert mij nog steeds als ik eraan terugdenk. En daarom zou ik – want bij mij gaat alles net anders – in de geest van Herman Pieter willen zeggen:

‘Lees vrijuit.’

1. Geluiden

Een ver feest

Er was een hockeyfeest. En hockeyfeesten, zo wist iedereen, die waren cool, want daar gebeurden dingen. Wat er precies gebeurde wist niemand, maar dat er veel gaande was en dat het een feest was dat je een keer mee moest maken, dat was duidelijk. Het feest was bij hockeyclub Victoria, de meest bekende hockeyclub van Rotterdam, gelegen aan de rand van deelgemeente Kralingen. Er zaten in mijn klas een aantal meisjes die bij Victoria hockeyden, en zij konden ons, zo werd gezegd, heel makkelijk naar binnen loodsen. En dat was nodig want er was namelijk een zeer strikt deurbeleid, en jongens zonder de juiste kleding werden niet getolereerd.

Een van de hockeymeisjes uit mijn klas was een leuke blonde en speelse dame. Ik had een oogje op haar, en – zo bleek later – zij zag mij ook wel zitten. Zij nodigde mij uit voor het legendarische Victoriahockeyfeest; het feest waarop harten werden gebroken, duels met de vuist werden beslecht, waar mensen met glaswonden werden afgevoerd en vervelende dronken ballen resoluut buiten de deur werden gezet. Het feest waar beschonken pukkelpubers na het kotsen net zo makkelijk meteen weer op de bek gingen met hese hockeymeisjes. Het feest waarvoor een toegangsbewijs een grote

prestigekwestie was. Iemand die naar het Victoriafeest ging, stelde wat voor in de wereld.

Op de avond zelf twijfelde ik nog of ik me 'kak' zou kleden, maar ik besloot in een vlag van premature volwassenheid om mijn eigen ros te berijden en mijn gewone kloffie aan te doen. Om negen uur meldde ik me bij de deur. Het feest was al in volle gang. Het zweet stond op alle ruiten en door de deuropening kwamen de warme damp en het geluid van het liedje 'I will survive' me al tegemoet. De potige bal bij de deur keek me misprijzend aan, kennelijk viel mijn uitdossing niet in de smaak.

'Wie ben jij? Ben jij hier lid?' vroeg hij bits.

'Nee ik ben niet lid, maar ik ben uitgenodigd door een lid.'

'O, wie dan?'

Ik noemde haar naam.

'Ik geloof er geen reet van,' zei de uitsmijter, en hij deed de deur dicht. Ik twijfelde of ik weg zou gaan, of dat ik buiten zou blijven tot ik een bekende tegenkwam. Ik besloot nog even te wachten. Passerende leden keken mij wantrouwig aan; ik voldeed natuurlijk niet aan het geijkte, volgens mij al meer dan tien decennia bestaande modebeeld van de Kralingse kakker: gaatjeschoenen, zwarte sokken, een kaki bandplooibroek (of eventueel lichtblauw of roze) en een Lacosteshirt met daar overheen losjes een lamswollen trui gehangen. Ik droeg een zwartgrijs gestreepte, net iets te strakke, ouderwetse broek (toen was het cool om iets ouderwets aan te hebben), witte sokken, en een wit T-shirt met daarover een kort zwart rokjasje waar de panden vanaf waren geknipt.

'Droeg jij werkelijk witte sokken?' zult u vragen.

Jazeker, en met overgave. Witte sokken heb ik altijd een perfecte manier gevonden om juist die vrouwen weg te jagen die een man alleen maar beoordelen op de kleur van zijn sokken. Want daar wil je immers niks mee te maken hebben.

Mijn tenue was een ratjetoe, en mijn hoofd ook. Na een halfuurtje gegeneerd voor een dichte deur te hebben gewacht kwam een ander klasgenootje, toevallig de beste vriendin van mijn droomprinses, de trap op gelopen naar de deur. Ik vertelde haar dat ik er niet in mocht. Ze ging in discussie met de potige kakker, maar ook zij kon hem niet overtuigen. Ze bood aan om naar binnen te gaan en mijn beoogde geliefde even te halen. Na vijf minuten kwam ze aan de deur, en zij sprak de verlossende woorden:

'Het feest is saai, geen reet aan. Laten we gewoon even gaan wandelen.'

Wij wandelden naar de tennisbanen. De nachtelijke stilte werd verdiept door de in de verte bonkende bassen van het feest. Mijn hand zocht de hare, en al spoedig liepen we heel onwennig hand in hand. Ik keek haar aan en glimlachte, ze keek terug en mijn hart deed een turnoefening met vijf vluchtelementen. Bij baan twee hielden we stil, en we gingen tegen elkaar aan zitten om elkaar te behoeden voor de weerbarstige najaarskou. De bassen dreunden onophoudelijk door. We keken voor ons uit naar een lege tennisbaan zonder net. Eerst wisselden we wat oppervlakkigheden uit.

'Hoe lang ben je hier al lid?'

'Vijf jaar.'

'Is het leuk?'

‘Mwah, het is oké.’

Toen keek ze me aan en brachten we onze hoofden dicht bij elkaar. Onze lippen raakten elkaar, een warme gloed trok op vanuit mijn voeten naar mijn kruin. Ze was zo mooi. In de verte de bassen. Boven ons de vleermuisjes. Wij kusten de maan tevoorschijn. We kusten net zo lang tot het heel voorzichtig aan de einder begon te dagen. Eindeloos kusten wij. Wij kusten de eerste merel tot zingen. Wij kusten de feestgangers naar huis, en wij kusten onszelf in één klap twee jaar ouder. Aan de horizon de dagende prille volwassenheid. Nooit was mijn geluk groter.

Het feest was klaar. De bassen verstomden, en het lachen en kletsen van vertrekkende feestgangers kreeg de overhand. We liepen, niet meer hand in hand, van de tennisbaan naar onze fietsen en deden net of er niets aan de hand was.

Daar stond de deurbal: nog één misprijzende blik kende hij me toe. Ik keek met onverholen minachting terug, en dacht: ik hoef jouw feest niet, want ik heb een prinses gevonden, een prinses van een ver feest. Ik pakte uit de fietsenstalling mijn vliegende witte paard, mijn prinses sprong achterop, haar armen stevig gevouwen om mijn middel, en met enkele trefzekere slagen van zijn vleugels bracht mijn briesende Pegasus ons ver achter de Rotterdamse horizon. De wolken weken uit-een en maakten ruim baan. Onder ons de geluiden van een ontwakende stad, en voor ons in de verte het getinkel van mijn glazen hemelpaleis. Aldaar zouden wij elkaar fluisterend beminnen tegen een achtergrond van zachtjes pingelend kristal.

Het geluid van Manhattan

Zeventien, en alleen op een oceaanstomer. Ik had mijn eindexamen net achter de rug en ging naar Amerika. Vliegen was mij afgeraden door de kno-arts. Hij had een paar jaar daarvoor met een prachtige ingreep, een tympanoplastiek geheten, mijn trommelvlies gereed van wisse verschrompeling. Mijn trommelvlies was zijn trots, en hij ging die trots niet prijsgeven aan de luchtdrukschommelingen in een vliegtuigcabine. Dus ik ging met de boot.

Eerst naar Harwich met de ferry, toen met de auto naar Southampton en aldaar lag de QE2 op mij te wachten. We hadden in Duitsland een goedkoop studententicket op de kop kunnen tikken, dus ik ging voor een betrekkelijk bescheiden prijsje aan boord van deze luxueuze gigant. De doedelzakband speelde ‘Auld Lang Syne’, en langzaam zag ik het zakdoekje van mijn moeder kleiner worden. Trots en angst vochten om voorrang. Gelukkig was er heel veel te doen aan boord. Er was een computerruimte waar je cursusjes kon doen, er waren winkels met toch nog peperdure taxfree artikelen in grootverpakkingen. Er was een fitnesszaal en een theaterzaal waar elke dag lezingen werden gehouden. Er was een concertzaal met een dansvloer, en her

en der stonden Steinwayvleugels in hoekjes en op onverwachte plekken die vrijelijk door iedereen bespeeld mochten worden.

De Steinways waren natuurlijk favoriet, want piano-spelen was mijn manier om contact te maken met andere mensen. Maar ook de zwembaden oefenden een vreemde aantrekkingskracht op me uit. Er is iets merkwaardigs aan zwemmen in een klein badje dat zich op zijn beurt bevindt op een schip geheel omgeven door water. Het is hetzelfde verschijnsel dat optreedt als je in een weelderige daktuin ligt te zonnen; het voelt onnatuurlijk. Ik vond zwemmen in zo'n raar scheepsbadje vooral erg leuk omdat de deining van het schip het kleine zwembad in beweging bracht. Stel je voor – een bad van vijf bij vijf met zware deining. Het werd dan ook niet voor niets regelmatig afgesloten als de zee te ruw werd, want dan liep je het gevaar tegen de kant te worden gesmeten.

We aten driemaal per dag aan dezelfde tafel. Een Duitse student, een Amerikaanse zakenman, een prachtige zwangere Oostenrijkse en een ouder echtpaar waarvan ik de herkomst ben vergeten. Uitgebreid ontbijten en lunchen en avondeten; je houdt het maar een paar dagen vol, daarna gaat het tegenstaan. Soms kwamen er dolfijnen voorbij tijdens de maaltijd. Dit werd via de intercom omgeroepen over het hele schip. Dan spoedde iedereen zich naar de omgeroepen stuurboord- of bakboordzijde, en hing het schip in mijn beleving een minuut of vijf gevaarlijk scheef.

Dat waren spannende momenten, die overigens in het niet vielen vergeleken bij de storm die we op de vierde dag tegenkwamen: negen beaufort. Uren heb

ik achter glas op het achterdek gezeten om de golven te bekijken; als vijftien meter hoge flatgebouwen kwamen ze statig voorbijglijden. Het schip ondervond er weinig hinder van. De QE2 had een splinternieuw stabiliseringssysteem waarbij water in de romp zodanig verplaatst werd dat de boot beter in evenwicht bleef. We schommelden wat, maar niets om vreselijk angstig van te worden.

Op de tweede dag zat ik achter een vleugel wat van mijn hipste jazzakkoordjes te spelen, toen een zwarte man naar me toe kwam die vroeg waar ik zo had leren spelen. Hij gaf me een compliment en vertelde dat hij zelf ook piano speelde. Ik groeide en begon een beetje op te scheppen: dat ik autodidact was, wat niet helemaal klopte. Dat ik op weg was naar Amerika om jazzmuzikant te worden enzovoort. De man hoorde me aan en vroeg toen heel beleefd of ik zin had om vanavond te komen kijken in de danszaal. Hij was van plan een nummertje met de band mee te spelen. Ik schatte de man in als 'net onder mijn niveau' en verleende hem de gunst om te beloven 's avonds te komen kijken.

En inderdaad: de band begon, de man liep naar het podium toe en vroeg of hij ook een moppie kon meespelen met de woorden die ik later nog vaak zou horen: 'Can I sit in?'

De bandleider stelde voor om het swingende nummer 'St. Thomas' van Sonny Rollins te spelen. Een lekker latinstuk met een simpele structuur. Toen kwam het moment voor mijn zwarte vriend om te soleren. Wat volgde zou nu een geheide Youtube-hit worden. De man barstte los in een wel zo onwaarschijnlijk virtuoze en spijkerhard swingende solo, dat ik van verba-